

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 52
 2595 AN Den Haag
 Postbus 96810
 2509 JE Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

COLLEGE STANDAARDISATIE

Agendapunt:	4. Voorzieningen		
Aan:	College Standaardisatie		
Van:	Ministerie van EZ		
Datum:	November 2012	Versie	0.2
Betreft:	Voorstel uitwerken aanpak voorzieningen		
Bijlagen:	Geen		

Gevraagd besluit

Het College Standaardisatie wordt gevraagd in te stemmen met:

- 1) Het uitwerken van een kwaliteitstoets en een tweetraps-aanpak voor het erkennen van voorzieningen, met het oog op breed hergebruik van die voorzieningen.
- 2) Het daartoe verlenen van een opdracht aan het Bureau Forum Standaardisatie voor het ontwerpen van een transparant proces om voorzieningen met generieke functionaliteit te kunnen beoordelen en te erkennen. Dit in afstemming met medeoverheden en uitvoeringsorganisaties en met inachtneming van kwaliteitscriteria en resultaten die reeds elders binnen de overheid zijn gerealiseerd.

Het College Standaardisatie kan vervolgens in juni 2013 een besluit nemen over een uitgewerkte procedure waarin de rol is beschreven van relevante sleutelspelers, zoals beleidsopdrachtgevers, uitvoerders, ICT-aanbieders, gebruikers en het Forum Standaardisatie.

1. Aanleiding

Het College Standaardisatie heeft in juni nut en noodzaak van (her)gebruik van voorzieningen bevestigd. Over het erkennen van voorzieningen is in oktober een ronde tafelbijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers van de Manifestgroep, EZ, BZK en Forum Standaardisatie. Geconstateerd werd dat daadwerkelijk hergebruik van voorzieningen belangrijker is dan het regime waaronder dat gebeurt. Afsproken is om ten behoeve van kwaliteitsborging van voorzieningen de handen ineen te slaan en een gefaseerde wijze van erkenning uit te werken. De bevindingen van dat overleg zijn in deze notitie verwerkt.

2. **Waarom is een besluit belangrijk?**

Overwegingen voor kwaliteitsborging en erkenning van voorzieningen zijn:

- Ondernemers en burgers willen een betrouwbare, toegankelijke en eenduidige overheid (prikkel voor dienstverlening, regeldruk-reductie).
- Meer efficiëntie door minder budget (financiële prikkel, compacte overheid).
- Groeiende behoefte bij rijk en mede-overheden aan een minder vrijblijvende informatiehuishouding.
- Het identificeren en beoordelen van ICT-voorzieningen en standaarden zijn ook door de Europese Commissie opgepakt (large scale pilots). De EU-beoordelingsprocedure voor standaarden is gebaseerd op onze 'pas toe of leg uit'-procedure. Dat zien we voor voorzieningen ook graag.

3. **Waarom heeft het College Standaardisatie een rol?**

Het College Standaardisatie is het gremium bij uitstek voor overheidsbrede standaardisatievraagstukken bij elektronische gegevensuitwisseling.

Voorzieningen met generieke functionaliteit hebben een standaardiserend effect op gegevensuitwisseling en werkprocessen tussen en binnen organisaties. Uitspraken over voorzieningen vallen binnen het mandaat van het College voor 2012 – 2014 en werken richtinggevend voor overheidsbreed (her)gebruik.

De naleving van de afspraken van het College blijft de verantwoordelijkheid van de overheidsorganisaties zelf.

4. **Wat is de beoogde aanpak?**

Het erkennen van voorzieningen kan een belangrijke impuls zijn voor het vertrouwen bij gebruikers (bedrijven, overheden en burgers), voor professionalisering van het beheer en de (door)ontwikkeling van voorzieningen. Bij het erkennen van voorzieningen speelt het goede moment van de beoordeling een cruciale rol. Een goede timing van erkennen prikkelt het gebruik en de doorontwikkeling van de voorziening. Een voorziening moet enerzijds voldoende volwassen en robuust zijn, anderzijds biedt erkenning van een al breed gebruikte voorziening slechts beperkte meerwaarde. Om het goede moment te benutten is tijdens de ronde tafelbijeenkomst een procedure in de vorm van een tweetrapsraket voorgesteld: de eerste stap is een kwaliteitstoets die kan leiden tot plaatsing op een 'overweeglijst'. Plaatsing op deze lijst attendeert organisaties op kansrijke voorzieningen voor overheidsbrede toepassing, dit biedt kansen voor 'early adopters'. Op het juiste, door het College te bepalen moment, kan een meer verplichtend regime zoals 'pas toe of leg uit' worden opgelegd. Deze stap kan relevant zijn als sluitstuk van adoptie, waardoor achterblijvers gebonden worden.

5. Wat wordt de opdracht voor het ontwerpen van een procedure?

De opdracht wordt:

Ontwerp een transparant proces en degelijke toets om voorzieningen met generieke functionaliteit overheidsbreed te kunnen beoordelen en erkennen. Doel is om hergebruik van bestaande voorzieningen binnen de overheid te bevorderen en zo voor bedrijven en burgers een betrouwbare éénduidige en toegankelijke overheid te creëren. Hierbij wordt maximaal gebruik gemaakt van kennis, werkwijzen en middelen uit lopende trajecten

Punten die bij de uitwerking moeten worden meegenomen:

a. Welke voorzieningen komen in aanmerking voor hergebruik?

De erkenning van voorzieningen is primair gericht op hergebruik van voorzieningen met generieke functionaliteit, die samenhangende informatieprocessen tussen bedrijven/burgers en overheden en overheden onderling ondersteunen. Welke voorzieningen worden voorgedragen is een beleidsbeslissing. Van belang is dat de eigenaar van de voorziening vooraf instemt met de toetsing.

b. Maximaal hergebruik van beschikbare kennis en werkwijzen

Er zijn verschillende typen afspraken over de realisatie van de eOverheid met verschillende grondslagen, zoals wetgeving (bijvoorbeeld basisregistraties), bestuurlijke afspraken (over NUP-bouwstenen) en de beschrijving van bouwstenen in de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur.

Uitgangspunt bij het erkennen van voorzieningen is maximaal hergebruik van bestaande kennis en werkwijzen, zoals bijvoorbeeld de criteria voor het identificeren van de bouwstenen van de rijksbrede I-Infrastructuur (GIETA-procedure), lopende toetsen bij VNG/KING (bestuurlijke- en informatiekundige uitvoeringstoetsen en impactanalyses) en afgeronde onderzoeken naar kosten en baten/business cases, zoals bijvoorbeeld zijn gedaan voor PRIMA.

c. Hoe worden voor- en nadelen, kosten en baten gewogen?

Kosten en baten zijn belangrijk bij het wel/niet erkennen van voorzieningen voor overheidsbreed (her)gebruik. Kosten en baten, in ieder geval kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief, worden meegenomen in de procedure voor het erkennen van voorzieningen.

d. Besturing van de opdracht

Voor besturing van bovenbeschreven opdracht wordt een stuurgroep ingesteld waarin in ieder geval rijksoverheid, mede overheden en uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd zijn.

e. Governance rondom generieke voorzieningen

Het beschrijven van de verschillende rollen en verantwoordelijkheden rondom generieke voorzieningen en hoe die optimaal op elkaar aansluiten, is van belang voor het te ontwerpen proces en maakt nadrukkelijk onderdeel uit van deze opdracht.

Zo dient de relatie tussen uitspraken van het College en de Bestuurlijke Regiegroep te worden gelegd. Ook de relatie met de processen en resultaten rond NORA dient te worden gelegd, en de relatie met de intake van voorzieningen door beheerpartijen zoals Logius.

Er zijn verschillen tussen uitspraken over open standaarden en voorzieningen. De procedure voor een 'pas toe of leg uit'-lijst voor open standaarden is gericht op standaarden die nog niet breed gebruikt worden, zeer relevant zijn en een extra duwtje in de rug nodig hebben. Bij voorzieningen ligt dit anders. De functionaliteit van voorzieningen helpt om de digitale overheid te laten werken door middel van eenduidige communicatiekanalen. Voorzieningen moeten daarin bijdragen en mogen daarin niet belemmerend zijn. Basisvoorzieningen hebben altijd generieke functionaliteit en maken gebruik van open standaarden. Uitspraken met een verplichtend karakter voor voorzieningen, zoals 'pas toe of leg uit', zijn hierbij meer sluitstuk van een ontwikkel- en invoeringsproces dan een begin.